

חריש עמוק

שנה טובה ומתוקה כרימון

אלול ה'תשס"ח - ספטמבר 2008 גיליון מיוחד

עורכת ומפיקה: אילנה פאר - גמלאית
מען למכתבים: ת.ד. 6 בית-דגן 50250
טלפון: 03-9683215, 0506-220226 פקס: 03-9683292
דואר אלקטרוני: ipeer@volcani.agri.gov.il
אתר המינהל באינטרנט: <http://www.agri.gov.il>
<http://www.gov.il> אתר שירותי הממשלה: gov

קוראים יקרים שלום רב,

ידיעון המינהל האחרון של "חריש עמוק" פורסם באפריל 2008 והיה למעשה הידיעון האחרון שנשלח אליכם עוד בזמן כהונתי בתפקיד דוברת המינהל.

חלפו עברו חמישה חודשים ומסיבות בלתי תלויות לא הוכן ידיעון נוסף. בפרק זמן זה מלאתי את תפקיד הדוברת בהתנדבות בעבודות המשרדיות, ובינתיים הגיע אלי חומר רב שיועד לידיעון. לקראת ראש השנה מצאתי לנכון להכין ידיעון מיוחד שיכיל את כל החומר שהצטבר, ואתכם הסליחה על חלק מהידיעות המפורסמות באיחור.

אני תקווה שהחל מחודש אוקטובר 2008 תכנס לתפקידה דוברת החדשה והידיעון אליכם יכנס לשגרה.

הנני מבקשת לאחל לכם שנה טובה ומאושרת, שנת בריאות ושגשוג במחקר החקלאי.

שלכם אילנה פאר

אגרת לעובדי המינהל, הגמלאים וציבור הסטודנטים בפרוס השנה החדשה

השנה שחלפה התאפיינה במספר תמורות שהתחוללו במוסדנו:

- א. האצת הקמתם של מיזמים בינתחומיים, רחבי היקף, ומחקרים 'פורצי-דרך' מכווני-נחלת הציבור' (public domain) ומכווני-מסחור, שכללו מיזמים בתחומי הסביבה, הגנת-הצומח ואיכות ובטיחות המזון, כמו גם מיזם הביו-דיזל אשר נרקם לפני כ- 3 שנים והחל השנה להתבצע בהיקף נרחב בסיוע משקיע אסטרטגי.
- ב. בחינה מחדש של מימון המחקרים מכווני-מסחור: מגמת הירידה החדה במימון הקרנות הציבוריות חייבה עידוד המחקרים מכווני-מסחור, תוך הקפדה על כיסוי העלויות 'הריאליות' הנדרשות לשם ביצוע מחקרים אלו. כמו כן גיבשנו גישה 'אסרטיבית' יותר בכל הקשור לזכויות של צוותי-המחקר והמינהל בשמירת הקניין הרוחני, ואנו מפגינים נחישות רבה יותר בגביית התמלוגים המגיעים למינהל מחברות המקיימות איתנו קשרי-מסחר.
- ג. הועדה האסטרטגית סיימה עבודתה בתום שנה של דיונים במסגרות שונות, ולאור מסקנותיה הוכנה תוכנית-אב לקליטת כח-אדם מחקרי לשנים הקרובות. השנה כבר אושרה קליטתם של חמישה חוקרים חדשים. כמו כן, במהלך השנה החולפת, הושלם הליך קליטתם של ארבעה חוקרים חדשים.
- ד. הטמעת יחידה חדשה במינהל: בזמן הקרוב עומד להסתיים הליך ארוך ומייגע של משא ומתן עם רשויות המדינה (האוצר ונש"מ) בדבר הטמעתה במינהל של יחידת 'המרכז הלאומי לחקלאות ימית' (מלח"י) הממוקמת באילת. הנהלת המינהל רואה חשיבות רבה בהצטרפותה של יחידה זו העוסקת בעיקר במזון שמקורו בים הפתוח (דגה, אצות ומאכלי-ים אחרים), והחלה בהליכי התארגנות לקליטתה של היחידה.
- ה. שינויים פרסונאליים בהנהלת המינהל: מנהל מכון למדעי-הצמח (פרופ' איתמר גלזר), מנהלת למרכז-מחקר 'גילת' (ד"ר לאה צרור), יועצת משפטית (עו"ד בת-עמי הלווינג), מנהל יחידת 'קידום' (מר יעקב מועלם). הממונה על דוברות וקשרי-ציבור (הגב' נעמה רוזנברג) ומנהלת היחידה לנוער שוחר מדע (ד"ר הדר הלר) אמורות להתחיל עבודתן בתחילת אוקטובר.

לנושאי התפקיד החדשים ולעובדי יחידת מלח"י - איחולינו להשתלבות מהירה ומוצלחת במינהל המחקר החקלאי.

בפרוס השנה החדשה ברצוני לאחל לכולנו המשך תנופת יצירה: המשך מחקר פורה, מפרה וחדשני, התורם תרומה משמעותית לציבור צרכני החקלאות והסביבה ולציבור היצרנים (חקלאים ותעשיית התשומות). בשם הנהלת המינהל, אני שולח את מיטב האיחולים לשנת רגיעה ושלוש, ובריאות טובה לכל ציבור העובדים, הגמלאים והסטודנטים ובני משפחותיהם.

פרופ' יצחק שפיגל
ראש המינהל

חדשות מהמחקר החקלאי

היום פתוח במינהל המחקר החקלאי

עובדים יקרים,

במסגרת המאמצים לחשיפה מרבית לציבור הרחב של הישגי המחקר במינהל המחקר החקלאי בשנים האחרונות, הוחלט לארגן 'יום פתוח' במינהל המחקר ב- 3.11.2008. ההכנות הדרושות החלו כבר לפני כ- 3 חדשים, ובמסגרתן נערכנו בשלושה מישרים:

1. הכנות במסגרת היערכויות-בנא"מ.
  2. בחירת חברת מעצבים אשר בעזרתה תוכננו ההעמדות של המוצגים השונים בשלושה מרכזים ברחבי הקמפוס (למעט בעלי-חיים).
  3. הכנת תוכניות התצוגה לשם הגשתן לביצוע בעזרת נציגי המכונים השונים, אשר תרמו רבות מזמנם למילוי משימה זו.
- החברה שאמורה הייתה לבצע את הכנת עמדות המוצגים, בשיתוף המעצבות שנבחרו, צריכה הייתה להיבחר בהליך מוסדר של "מכרז-סגור". הליך זה היה מאפשר, בין השאר, עמידה בלוח-הזמנים שנקבע. ברם, ההליך המתוכנן נקטע באיבו בשל "וטו משפטי" שהטיל היועץ המשפטי של ועדת המכרזים המרכזית במשרד החקלאות, **בניגוד לדעתם של כל שאר חברי הוועדה!!!**. ההחלטה שנכפתה עלינו, לקיים הליך של "מכרז פתוח" משמעותה – אי-יכולת לעמוד בלוח הזמנים המתוכנן, שכן חודש החגים הבא עלינו לטובה אינו מאפשר סיום הליך של "מכרז פתוח" ובנייתן של עמדות התצוגה במועד.

בפני הנהלת המינהל עמדו שלוש אפשרויות:

1. ביטול אירוע ה-"יום הפתוח".
  2. קיום "יום פתוח" במתכונת שונה, ללא העמדה "מסוגנת" של המוצגים.
  3. דחיית ה-"יום הפתוח" למועד מאוחר יותר (טרם נקבע), וקיומו במתכונת שתוכננה בחודשים האחרונים, לאחר שיסתיים הליך ה-"מכרז הפתוח".
- הנהלת המינהל החליטה לבחור באפשרות השלישית מתוך כוונה לקיים "יום פתוח" במתכונת מכובדת והולמת. בטוחני כי העיכוב הבלתי-צפוי (!) לא יפגע בהתלהבות העובדים להכנת אירוע משמעותי זה. תודתנו על שיתוף הפעולה ובברכת שנה טובה, ב/הנהלת המינהל

פרופ' יצחק שפיגל
ראש המינהל

צמח שמן לייצור ביו-דיזל

פרויקט מחקרי, שיימשך כ-4 שנים, לפיתוח צמח שמן לייצור ביו-דיזל בעלות של כ-33 מליון שקל יערך במכון למדעי הצמח במינהל המחקר החקלאי בראשותו של פרופ' ידידיה גפני

איש הנדל"ן האמריקאי, מר אייזיק קטן, חתם על הסכם למימון מחקר שיערך במינהל המחקר החקלאי לפיתוח צמח שמן לייצור ביו-דיזל. המחקר שימשך כ-4 שנים בעלות של כ-33 מליון שקל ימומן במימון מלא על ידי מר קטן. בתמורה למימון יקבל מר קטן את הזכויות לשווק את הצמח ברחבי העולם למשך 20 שנה. בטקס החתימה על ההסכם בין מר קטן לבין מינהל המחקר, בהשתתפות שר החקלאות מר שלום שמחון, העביר קטן סכום של מליון דולר להתחלת המחקר. יש לציין, שבשל מגבלות קרקע ומים לא ניתן יהיה לגדל את צמחי השמן בארץ, שלגידולם יש צורך בקרקעות נרחבות. לדברי ראש הפרויקט פרופ' ידידיה גפני, ישראל יכולה להיות גורם מוביל ליצירת טכנולוגיות חדשניות בתחום זה. בשל עובדה זו, ובמקביל להתחלת המחקר, נחתם הסכם בין מר קטן לחברה הודית לגידול צמחי האנרגיה על פני שטח של כמיליון דונם. לדברי פרופ' יצחק שפיגל ראש מינהל המחקר החקלאי, ייחודו של המחקר בהתמקדות בזנים מובחרים של צמחי שמן אשר אינם משמשים למזון וניתן לגדלם על קרקעות שוליות ובהשקיה מינימאלית במים מושבים. תוצאת המחקר צפויה להיות גידולים בעלי כדאיות כלכלית רבה ביצור המוני. שר החקלאות מר שמחון ציין במהלך טקס החתימה "שהמחקר הוא פרויקט דגל המשלב חקלאות, מדע, איכות סביבה, פוטנציאל כלכלי וציונות".

פרס מטעם ASABE לחוקרי המכון להנדסה חקלאית

פרס מטעם האגודה האמריקאית להנדסה חקלאית וביולוגית (ASABE) לשנת 2008 הוענק לד"ר עמוס מזרח וד"ר זאב שמילוביץ, מהמכון להנדסה חקלאית, על פרסום מאמר מצטיין (superior) באחד מכתבי העת של האגודה. הפרס הוענק לחוקרים על מאמר שפורסם בשנת 2007 בשם:

Yeast Detection in Apple Juice using Raman Spectroscopy

במפגש בינלאומי שנתי של האגודה שהתקיים ביוני 2008 בארה"ב הוענק להם הפרס.

עובדי וגמלאי המינהל כותבים...

הנדון: חופשה שנתית מרוכזת בחג הסוכות התשס"ט - 2008

הודעת נש"מ מס' סח/ 31 מיום 11.9.2008

1. כ ל ל י

עפ"י החלטה עקרונית של ההנהלה אשר נתקבלה בזמנו יהו עובדי המינהל (לרבות עובדי קבלן כ"א) בחופשה שנתית מרוכזת בחג הסוכות התשס"ט, מיום שני י"ד בתשרי התשס"ט (13.10.2008) ועד ליום שלישי, כ"ב בתשרי התשס"ט (21.10.2008) ועד בכלל. ימים אלה יראו כניצול שישה ימי חופשה רצופים בהתאם להוראות פסקה 33.132 בתקש"ר.

2. חיוב חופשה

עובדים אשר בהתאם לסעיף 33.12 בתקש"ר זכאים למכסת חופשה שנתית של 22 ימים ואשר יהו בחופשה שנתית מרוכזת כנ"ל - ינוכו מחשבון ימי החופשה שלהם 3.5 (שלושה ימים וחצי) ימי חופשה.

עובדים אשר בהתאם לסעיף 33.12 בתקש"ר זכאים למכסת חופשה שנתית של 16 ימים ואשר יהו בחופשה שנתית מרוכזת כנ"ל - ינוכו מחשבון ימי החופשה שלהם 3 (שלושה ימים) ימי חופשה.

3. דו א ר

יחידת הדואר תפעל ביום ה' 16.10.08 בלבד.

4. תורנות עובדים במשימות חיוניות (טיפול בחי ובצומח,

בניסויים שלא ניתן להפסיקם, בהפעלת מתקנים, מערכות ותחזוקתם)

מנהלי המכונים, מנהלי מרכזי המחקר, מנהל תחנת מרכז ומנהל תחום בנא"מ יקבעו את שמות עובדי יחידותיהם (לרבות עובדי קבלן כ"א) אשר יועסקו בחופשה השנתית המרוכזת, במשימות החיוניות כמפורט לעיל.

זאת בשעורים הנקובים מטה אשר אושרו עקרונית בזמנו ע"י נש"מ :

מכונים (למעט המכון לחקר בע"ח)	- עד 15%	מהאוכלוסייה
מכון לחקר בע"ח/מרכזי מחקר/תחנת המרכז	- עד 35%	מהאוכלוסייה
מינהלה	- עד 4.5%	מהאוכלוסייה

שמות העובדים אשר יועסקו כאמור בחופשה השנתית המרוכזת יועברו ליחידה למשאבי אנוש לא יאוחר מיום ב' 25.9.08 (ועד בכלל).

יש לשאוף לכך - עד כמה שהדבר אפשרי - כי העובדים אשר יועסקו

במשימות החיוניות, כאמור לעיל, יהיו מקרב העובדים אשר אין לזכותם ימי חופשה.

אמרכלי היחידות מתבקשים לוודא שבחופשה המרוכזת יועסקו אך ורק עובדים אשר אושרה העסקתם

מראש

5. שעות העבודה של העובדים אשר אושר להם לעבוד בחופשה המרוכזת

שעות עבודה	ימים
07:30 – 13:00 07:00 – 12:30 (במרכזי המחקר ובתחנת מרכז)	ערב חג סוכות יום ב' (13.10.08)
07:30 – 14:00 07:00 – 13:30 (במרכזי המחקר, בתחנת מרכז)	חוג'מ סוכות ימים ד' – ב' (18.10.08 – 15.10.08)
07:30 – 13:00 07:00 – 12:30 (במרכזי המחקר ובתחנת מרכז)	בהושענא רבה יום ב' (20.10.08)

6. **בטחון ובטיחות**
מנהל תחום בנא"מ (שהינו הממונה על הביטחון והבטיחות) יעשה כל הצעדים הדרושים ע"מ להבטיח בטחון ובטיחות התורנים (העוסקים במשימות החיוניות), בכל אתרי המינהל.

7. **שירותי הסעה מאורגנים**
בתקופת החופשה לא יהיו שירותי הסעה מאורגנים (אוטובוס וכו').
עובדים הזכאים לנסוע בשירותי ההסעה המאורגנים אשר נדרשו לעבוד במשימות חיוניות, כמפורט בסעיף 4 לעיל, יהיו זכאים להחזר הוצאות נסיעה באוטובוס.
הדרישה להחזר הוצאות נסיעה תוגש בטופס "עבודה בשעות נוספות, בכוננויות, קריאות פתע, אש"ל ונסיעות" (מדף 2430).

8. **רכב ממשלתי**
בתקופת החופשה המרוכזת יחנו כל רכבי המינהל הממשלתיים במקומות שיקבעו ע"י מנהל תחום בנא"מ.
הפעלת רכב ממשלתי בתקופת החופשה מחייבת אישור מראש של סגן ראש המינהל למינהל ותקציב. בקשות לנהיגה בזמן החופשה יש להעביר למר יואב בקל. יהיו רשאים לנהוג רק עובדים שאושרו לעבוד בזמן החופשה המרוכזת.

9. **הגשת בקשות לחופשה**
עובדים אשר לא ידרשו לעבוד במשימות חיוניות כמפורט בסעיף 4 לעיל ימלאו ויגישו טופס בקשה לחופשה (מדף 2450) בטרם יציאתם לחופשה. במשבצת "הסיבה" שבטופס, יציין העובד: ח"מ.

10. **חיוב ימי חופשת מנוחה של עובד אשר שהה בחופשה רק בחלק מימי החופשה המרוכזת, בשל תורנות, מחלה, או שירות מילואים פעיל**

להלן טבלת חיוב חופשת מנוחה של עובד אשר שהה רק בחלק מימי החופשה המרוכזת בשל תורנות, מחלה או שירות מילואים פעיל:

חיוב מאזן ימי חופשה		ימי חופשה בפועל
לעובד הזכאי ל- 16 ימי חופשה בשנה	לעובד הזכאי ל- 22 ימי חופשה בשנה	
2.5	3	4
2	2.5	3
1.5	1.5	2
1	1	1

11. **חופשה לעובד אשר נקבע כתורן בעת כל החופשה המרוכזת**
עובד שנקבע כתורן בעת כל החופשה המרוכזת יש לאפשר לו לצאת לחופשה מיד ובסמוך לתקופת החופשה המרוכזת, לפי החיוב המפורט בסעיף 2 לעיל.

12. **פרסום בלוח המודעות היחידתי**
האמרכלים מתבקשים לפרסם חוזר זה בלוח המודעות היחידתי.

בברכת שנה טובה,
אילן גל
מנהל תחום (משאבי אנוש)

עובדים מצטיינים לשנת תשס"ז

פרס ה"עובד המצטיין" צובר משנה לשנה מעמד ויוקרה הודות לחשיבות שמייחסת ההנהלה לעובדיה התורמים ומקדמים את מינהל המחקר. הפרס מאפשר לממונים להביע את תודתם והוקרתם לאותם עובדים הנכונים להשקיע בעבודתם מעל ומעבר לנדרש במילוי תפקידם.

העובדים המצטיינים שנבחרו השנה מהווים דוגמא ומקור גאווה לכולנו ומציעים את החקלאות והמחקר החקלאי קדימה. רבות הן המילים – אך קצרה היא היריעה – מלהכיל את כל מילות התודה וההערכה שניתן לומר לכל אחד מכם כפרט ולכולכם ככלל, על תרומתכם ועבודתכם הברוכה.

מהנהלת המינהל ומכל העובדים לכם שלוחה הברכה להמשך עשייה

ובהצלחה!

בקהל"ר "עובד מצטיין" השרד נאחז:

- גב' בן-עזיז אורנה – המכון להגנת הצומח
- גב' וגנין אולגה – המכון לחקר בעלי חיים
- גב' פוגלמן עדנה – המכון למדעי הצמח
- חברי הצוות המצטיין מהמכון לטכנולוגיה שעלה לשלב ב' במשרד החקלאות הם:
סלים שושנה, פרצלן יעקב, צדקה תמר, קוכאנק בטינה ורוזנברג אידה

בקהל"ר "עובד מצטיין" הנהל מחקר נאחז:

- גב' בריוזקין אנה
- מר ברקאי דניאל
- גב' זוננשיין מינה
- מר זועבי עלי
- גב' סנדלר-זיו דורית
- גב' צוויבל אאידה
- גב' ריבן יהודית
- - המכון למדעי הקרקע מים וסביבה
- - מרכז מחקר גילת
- - המחלקה למשאבי אנוש
- - מרכז מחקר נווה יער
- - המכון למדעי הצמח
- - המכון להגנת הצומח
- - המכון להנדסה חקלאית

שלבי הולדתו של יהודי חדש בארץ ישראל (הרהורים לרגל מלאות 60 שנה להקמת מדינת ישראל)

שאלת הולדת יהודי חדש בארץ ישראל, ובפרט הולדת ה"צבר", נדונה רבות בעבר במחקרים סוציולוגיים ובספרות היפה. אולם בנקוף השנים, לאור גלי העליות הגדולות ששטפו את המדינה לאחר הקמתה ושינויי הנוף האנושי של היישוב, ראוי לנסות ולענות מחדש על השאלה הזאת.

בנושא יצירת אדם חדש בחברה הזדמן לי לשוחח עם אחד ממנהיגי מפלגת הפועלים המאוחדת (מפ"ם), יעקב חזן, בשנה הראשונה לעלותי ארצה ב 1973. במקרה נודע לחזן שהגיע מברית המועצות מי שהיה פעם חבר תנועת "השומר הצעיר" בליטא, והוא החליט להזמין אותי ללשכתו בת"א.

"ברוך הבא", פנה אילי חזן בפשטות ובחיוך ידידותי, גבר כבן 70 בעל בלורית שיבה שופעת וחזות פנים צעירה. הוא היה בין מייסדי קיבוץ "משמר העמק", אידיאולוג כריזמאטי ונערץ של התנועה. היסבנו לכוס קפה.

"שמעתי, - אמר - , שעבדת כמרצה באוניברסיטה סובייטית והכרת מקרוב צעירים שנולדו לתוך המשטר הקומוניסטי ולא ידעו מעולם קפיטליזם מהו. האם בעקבות זאת נולד שם אדם חדש? אשמח לשמוע מפידך, ממקור ראשון, את התשובה. תשובתי הייתה שלילית. "רוב רובו של הדור הצעיר אינו מאמין באידיאולוגיה של הקומוניזם ומצטרף לקומסומוול ולמפלגה בעיקר ממניעים קרייריסטיים. לא, לא נולד שם שום אדם חדש."

יעקוב חזן כנראה לא הופתע מתשובתי שהרי השיחה התנהלה 21 שנה לאחר משפטי אורן- סלאנסקי ו 17 שנים לאחר חשיפת פשעי סטאלין בנאומו של כרושצ'וב. בכל זאת, אולי בסתר לבו קיווה שתשובתי לא תהייה נחרצת כל כך.

יעקוב חזן נפטר ב 1992 שנה לאחר קריסת המשטר הסובייטי בברית המועצות ועמה נגוז החלום על הולדת האדם החדש. כך הסתיימה מהפכת אוקטובר הגדולה. ומה קרה בינתיים למהפכה הציונית הקטנה ולחלומה על הולדת היהודי החדש בארץ ישראל?

הפלא ופלא, החלום הציוני אכן התגשם. כדי להבין את גודל התמורה שחלה בתדמיתו של היהודי החדש, הבה נזכור את תדמיתם של יהודי תחום המושב בתקופה בה אבות הציונות גיבשו את מטרות תנועתם.

אין תיאור יותר אמין וציורי של תדמית אותם היהודים מזה שבשירה של המשוררת פניה ברגשטיין מקיבוץ גבת שבעמק:

"אני הבת

לדורות של יהודים כפופים, כורעים

תחת עול-משא ימים כבדים,

אימת כל סטרז'ניק וכל שקץ עליהם,

חרדים לקול נבחת כלבו של השכן,

מפנים הדרך לקטן בפרחחי הרחוב

ומקדימים שלום למנוול ולשיכור,

ורועדים כרעוד עלה בסער

עם הדי פרעות והריגות באחיהם...

אני הבת

ליהודים מוחי הרוק מעל פניהם,

פולטי תודה שקטה, לוחשי סליחה נבהלת

לכל מצר לחייהם..."

מלים אלה נכתבו בשנת 1936 והן מהדהדות כפרליוד עצוב, חרישי ועמום לקראת הנורא מכל שקרה לעמנו 3 - 8 שנים לאחר מכן בתקופת השואה. אך נחזור לשלהי המאה ה 19 ותחילת המאה ה 20. דמותו של היהודי החדש אליה שאפו אבות הציונות הונצחה באיורו של הצייר הנודע אפרים משה ליליאן לציון הקונגרס הציוני החמישי בבזל ב 1902. בצד שמאל של התמונה יושב יהודי גלותי מיואש. מלאך השרת פורש את כנפיו האדירות מעל לראשו השח ומצווה עליו לצפות בחזון היהודי הזקוף החורש את אדמתו לאור קרני השמש העולה... ובתחתית התמונה חרותות המלים: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים".

חלוצים חורשים בשדות קיבוץ כפר-צציון

החלום הרומנטי אודות לידת עובד אדמה יהודי בארץ ישראל המתואר באיורו של ליליאן אכן קרם עור וגידים במציאות המדברית הצחיחה והקשה בה נתקלו החלוצים. כך תאר את פועלם המשורר דוד שמעוני (שמעונוביץ') בשנת 1922:

**”דרכים סללנו בגליל. סתתי אבנים. השמש
להטה אותי בשבתי על גלי החצץ -----
אחר עברתי ליהודה, יערתי בקרית- יערים
כרמי רחובות עדרתי, חרשתי בשדות באר-טוביה,
שומר הייתי בגדרה, השקיתי את פרדסי זהבה
של פתח-תקווה, בראשון בצרתי, בקיצור, עשיתי
כל העבודות, כקשות כקלות-----”**

”דרכים סללנו בגליל...”

מאז חלו שינויים מהותיים בדמותו של החקלאי הישראלי. זה כבר לא אותו החלוץ עם ”עם הטורייה והשברייה”. היום אלה קיבוצניקים ומושבניקים משכילים השולטים היטב בטכנולוגיה החדשה ומגיעים ליבולי שיא בשדות, בפרדסים ובכרמים. תנובות החלב של הבקר והצאן הן מהגבוהות בעולם. נזדמן לי לעבוד בשנות והשבעים והשמונים במרכז המחקר החקלאי בבית דגן ע”ש וולקני. מידי פעם היו מגיעים לשם (ומגיעים גם היום) להשתלמויות חקלאי הארץ: אנשי הפלחה, מגדלי ירקות, פירות ופרחים, לולנים, רפתנים, נוקדים, אנשי הנדסה חקלאית... נהניתי תמיד לצפות בפניהם השזופים ולחשוב: חלומם של אבות הציונות התגשם. הנה אלה נכדי וניני החנוונים שבנו בארץ חקלאות לתפארת.

מכון חליבה בקיבוץ המצויד באבזרים אלקטרוניים מתוצרת הארץ

אכן במהלך השנים חלו בחקלאות הישראלית שינויים האופייניים גם לארצות אחרות בעלות חקלאות מתקדמת. אחוז האוכלוסייה העוסקת בחקלאות הלך וקטן בתבד עם מיכון ומיחשוב הענף. גם עובדים זרים לא חסרים לנו ("התאילנדים הציונים" בלשון הפולקלור...), כמו גם במדינות אחרות.

היה זה דה-גול שהעיר כבר בשנות השישים של המאה שעברה שהיהודים בא"י מצטיינים בשני מקצעות שלא עסקו בהם מעולם בארצות פזורתם: בתחומי החקלאות והצבא. אכן מהלך ההיסטוריה לא אכזב את אבות הציונות בכל הנוגע לגבי פיתוח החקלאות בא"י.

אך מה שאבות הציונות לא העלו על דעתם זו העובדה שבדמותו של היהודי החדש הפן הצבאי יאולץ להיות דומיננטי כל כך. יתכן שהסיבה לכך נבעה מהתמימות ומההשליה שהוטבעה במבוא להסכם פייסל – וויצמן (1919), לאמור: "מתוך הכרת הקרבה הגזעית והקשרים העתיקים הקיימים בין הערבים והעם העברי, ומתוך סברה, שהדרך הבטוחה ביותר להשגת שאיפותיהם הלאומיות הוא שתוף הפעולה האמיץ ככל האפשר בפיתוח מדינה ערבית ושל ארץ ישראל, ומתוך רצון לאשר שוב את ההבנה הטובה הקיימת ביניהם..."

דברים נינוחים והגיוניים לכאורה. הן אדמות הערבים משתרעות לאורך אלפי קילומטרים מהאוקיינוס האטלנטי עד האוקיינוס ההודי. והנה חזר שבט שמי קטן אל חופי הים התיכון, שבט הכותב כמנהג הערבים מימין לשמאל ומברך כמוהם את הזולת ב"שלום עליכם". למה שלא יאמרו לו הערבים "אהלן ו'סהלן", תשבו לכם בחלקתכם הזעירה (פחות מ 0.2% מאדמותנו). נפריח ביחד את השממה, ונחיה בשלום כבני דודים. הן חווינו יחד שיתוף פעולה תרבותי פורה בתקופת "תור הזהב" בספרד."

אך המציאות טפחה על פנינו.

זה התחיל במאורעות הדמים, והיהודים נאלצו להתגונן עם נשק ביד. וכך כתבה אותה המשוררת מקיבוץ גבת בפרוץ מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט ב 1936:

"אני אחות

לכל אשר מישיר יום יום מבט לדרך,

באחוז היד בהגה המכונית

לכוננה עם כל סבוב גלגל

לקראת המוות,

כנחש הלב בחרדתו---

אני אחות

לכל אשר יוצא יום יום לקראת המוות

ולא ידע אם אחרונים לו –

זה יומו על אדמות,

וזה הזוהר עם שקיעת השמש, ונשיקת ילדו, ופטפוטו: שלום,

וזו לחיצת יד אילמה וחרדה

בלחוץ ידו אחרת את הרובה –

זה ידידו האחרון והנותר

בדמי לילות הרי אימה ורצח."

שנים-עשרה שנים לאחר כתיבת השורות האלה פרצה מלחמת הקוממיות ולאחר מכן עוד שש מלחמות בהן שכננו הערבים נסו ללא הצלחה פעם אחר פעם לחסל את מדינתנו הצעירה. חיילי צה"ל עמדו בפרץ וכ 7000 מהם נפלו בקרבות. כך נוסף לדמותו של היהודי החדש בארצו הפן הצבאי. החייל הישראלי קם להגן בגופו על ביתו ומשפחתו. אך לא קרה בהיסטוריה מקרה בו דמותו של לוחם חירות הוכפשה

בידי שונאיו כפי שזויפה בידי האנטישמים באשר הם. כאשר נאצר הודיע ערב מלחמת ששת הימים על כוונת הערבים לזרוק את הישראלים לים, ואלה קמו להגנתם, התפרסמה בעיתונות הסובייטים, בני בריתם של נאצר דאז, קריקטורה בה דיין מפיל ברגל גסה את פסלו של היטלר כדי לעמוד במקומו.

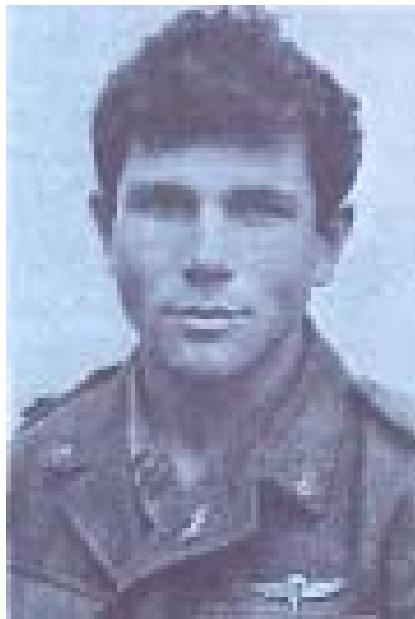
הקריקטורות האנטישמיות, בסגנונו של ה"שטיורמר" הנאצי מופיעות ללא הרף בארצות ערב: החייל היהודי הוא קודם כל רוצח נשים וילדים.

קריקטורה ערבית: חייל צה"ל נהנה לרצוח ילדים ונשים

אך אנחנו יודעים את האמת: חיילי צה"ל משתדלים ככל יכולתם (יותר מאשר בצבאות אחרים) שלא לפגוע באוכלוסייה האזרחית מתוכה יורים עלינו המחבלים. קשה לאמוד את מדת הסילוף, הרשעות והשקר שבקריקטורה הזאת.

והנה תמונה אוטנטית של חייל צה"ל: יוני נתניהו, ז"ל, שנפל במבצע יונתן (הנקרא על שמו) לשחרור בני הערובה ממטוס אייר-פרנס שנחטף ע"י מחבלים לאנטבה שבאוגנדה.

חייל צה"ל יוני נתניהו, ז"ל

אישיותו של יוני נתניהו מסמלת את הצד החיובי וההרואי ביותר בדמותו של הישראלי בן זמננו. אך בה בשעה לא ניתן להתעלם מתופעות הקיימות בחברה שלנו-- שחיתות, פשיעה, קנאות וגזענות. אירועים הקשורים לשמות כמו ברוך גולדשטיין, עמי פרופר, ויגאל עמיר גם הם מוזכרים לצערנו בתולדות המדינה. כל זה אינו יכול לשנות את העובדה הבסיסית שמבחינה היסטורית קם בישראל יהודי יצרני על אדמתו, שבניגוד לקודמו בגלות, מסוגל לראשונה אחרי שגלה מארצו להגן על עצמו ועל עמו בפני הפורעים מבקשי נפשו.

מאז קום מדינת ישראל גלי העלייה הביאו לארץ מיליוני עולים מארצות העולם. רק בתחילת שנות החמישים 650 אלף אנשי הישוב הישן קלטו מיליון וחצי פליטים מאירופה ומארצות המזרח!. העלייה נמשכה גם הלאה בגלים גוברים ונחלשים חליפות והגיעה לשיאה עם עליית יהודי ברית המועצות בתחילת שנות התשעים. המשימה האדירה של מיזוג הגלויות הייתה רצופה בעיות וטעויות. גם היום קיימים חילוקי דעות משמעותיים לגבי דרכי מימוש המשימה הזאת.

בינתיים החברה הישראלית היא רב-תרבותית. לא ניתן עדיין לתאר דיוקן טיפוסי אחיד של אזרח ישראלי יהודי. תעצרו לרגע באולם הכניסה למוזיאון "בית התפוצות" בת"א ותצפו בתמונות צבעוניות מתחלפות של דיוקנם של היהודים מכל עדות ישראל. עד כמה חזותם החיצונית שונה מעדה לעדה! אולם תהליך מיזוג הגלויות,

למרות כול הקשיים, מתקדם לאיטו והולך. תורמת לכך בראש וראשונה השפה העברית. ישראל היא המדינה היחידה בעולם, כדברי אפרים קישון, בה הילדים מלמדים את

הוריהם לדבר בשפת אמם.... תחיית העברית כשפת יום-יום היא תופעה ייחודית בהיסטוריה האנושית. תורמים למיזוג הגלויות גם נישואי תערובת בין-עדתיים, השירות בצה"ל ושותפות הגורל במאבק על קיום המדינה. הדת היהודית יכלה לתרום את חלקה לעיצוב הטיפוס היהודי בארצנו אם הייתה מנחילה לחילונים בדרכי נועם את מורשת ישראל סבא מבלי לכפות עליהם את החוקים הנוקשים של ההלכה.

תדמיתו החדשה של היהודי במדינת ישראל לא גובשה עדיין סופית והיא משתנה במהלך השנים. אולם במלאת 60 שנה למדינת ישראל כבר ניתן לקבוע בוודאות, שהמהפכה הציונית אכן השיגה את מטרתה: נולד יהודי חדש שזקף את קומתו, החי, עובד ויוצר בארצו, למרות כל הקשיים והמלחמות. מלחמת הקוממיות של מדינת ישראל עדיין נמשכת, אך יום השלום בוא יבוא והצבא יפשוט מדיו. תדמית היהודי החדש בארצו תשיל מעליה את הפן הצבאי ותאופיין אז רק ביצירתיותה הדינאמית והברוכה, כפי שהוכחה כבר ב 60 שנות קיומה הראשונות של מדינת ישראל. חג שמח!

פרופ' אליעזר ברזילי – אייזנבוד
גמלאי המכון לחקר בעלי חיים

להולדת הנכד	המכון למדעי הצמח	לגב' אללוף טובה
לנישואי הבן	המכון למדעי הצמח	לגב' ברזילי עמליה
להולדת התאומים	המכון להגנת הצומח	לד"ר בן-יפת יפת
להולדת הנכד	המכון לקרקע ומים	למר גרווה אברהם
להולדת הנכדה	המכון לטכנולוגיה	לגב' חורב בתיה
להולדת הנכדה	המכון להגנת הצומח	לד"ר מנוליס שולה
להולדת הנכדה	המחלקה למשאבי אנוש	לגב' מנטש לאה
לחתונת הבן	המכון לקרקע ומים	לגב' סוריאנו שושנה
לנישואי הבן	מרכז מחקר נווה יער	למר שאפיק אחמד
להולדת הנכד	המכון להנדסה חקלאית	למר שמיר נחשון

פינת החיוך.....

מוסר השכל

סיפור אמיתי, מרגש ומעניין המיועד לאלה בינינו הממהרים לשפוט אנשים על-פי המראה שלהם, ולהם יש לייחס את הפתגם "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו".

אישה בלבוש פשוט, ובעלה אף הוא בחליפה פשוטה, ירדו מהרכבת ופסעו ללשכתו של נשיא אוניברסיטת הרווארד – ללא קביעת פגישה מראש. המזכירה, בקלות רבה, הבחינה שלאנשים פשוטים ועניים אלה אין כל עסקים בהרווארד.

"אנו מבקשים לראות את נשיא האוניברסיטה" אמר האיש בקול רך.

"הוא עסוק ויהיה עסוק כל היום" סיננה המזכירה בשפתיים קפוצות.

"אנו נחכה שיתפנה אמרה האישה.

במשך שעות המזכירה התעלמה מהם, מקווה שהזוג בסופו של דבר ילך. אולם הם לא הלכו ותסכולה של המזכירה הלך וגדל. לבסוף היא החליטה להפריע לנשיא –

"אולי אם תראה אותם לדקות מעטות הם יעזבו" אמרה לו.

הוא נאנח בכעס ובמנוד ראש הסכים ויצא לקראת הזוג.

אמרה לו האישה: "בננו למד באוניברסיטת הרווארד במשך שנה, הוא אהב את המקום והיה מאוד מרוצה כאן. לפני כשנה הוא נהרג בתאונה. בעלי ואני היינו רוצים להקים כאן יד לזכרו, במקום כלשהו בקמפוס".

הנשיא לא התרשם מדבריה, יתרה מזו הוא אפילו היה בהלם. "גבירתי" הוא אמר בזעף "איננו יכולים להקים אנדרטה לכל אדם שלמד כאן ונפטר, אם היינו עושים כך המקום היה נראה כמו בית קברות".

"הו לא" הסבירה האישה במהירות "איננו רוצים להקים אנדרטה, חשבנו אולי להקים בניין שלם באוניברסיטה".

נשיא האוניברסיטה פלפל בעיניו הביט בהם ואמר כמעט בקול צעקה: "בניין? יש לכם צל של מושג כמה עולה להקים בניין? רק לאחרונה השקענו 7.5 מיליון דולר בהקמת הבניין לפיסיקה כאן בהרווארד".

לרגע הייתה האישה שקטה. הנשיא היה מרוצה, סוף סוף הוא יוכל להיפטר מהזוג הזה. ואז פנתה האישה לבעלה ואמרה בניחותא: "זה כל מה שעולה להקים בניין באוניברסיטה? למה שלא נקים פשוט אוניברסיטה משלנו?"

בעלה הנהן והניד בראשו בהסכמה, ופניו של הנשיא נפלו במבוכה רבה. גברת ומר סטאנפורד קמו והלכו לדרכס. הם נסעו לפאלו ואלטו בקליפורניה שם הם הקימו וייסדו אוניברסיטה הנושאת את שמם – אוניברסיטת סטאנפורד הידועה – כיד זיכרון לבנם, שנשיא אוניברסיטת הרווארד לא התייחס אליו.

מוסר השכל

כל אחד יכול בקלות לשפוט את אופיים של אחרים

על-פי התייחסותם לאלה שהם חושבים שלא יוכלו לעשות מאומה עבורם

פרשן לגמלאות

31.7.2008 -	המכון למדעי הצמח	פרופ' לביא אורי
31.8.2008 -	המכון להנדסה חקלאית	ברס חגי
31.8.2008 -	היועצת המשפטית	קירשנברג דפנה

דרך צלחה לכולם

פינת המתכון החדש

עוגת דבש לראש השנה

המצרכים:

- 1 כוס קפה נמס חזק (כף נס קפה ומים רותחים)
- 1 כוס דבש
- 1 כוס סוכר
- 1 ביצה
- 1 מרגרינה
- 1 כפית קינמון
- 1 כפית סודה לשתייה
- 1 חבילת קמח תופח.
- 1 כוס תערובת אגוזים קצוצים וצימוקים

אופן ההכנה:

- ❖ בסיר קטן ממיסים את המרגרינה, מוסיפים את הדבש, מחממים עד סף רתיחה ועד שהמרגרינה והדבש מתמזגים זה בזה. מורידים מהאש ומצננים מעט
- ❖ בקערת המערבל מקציפים – ביצה אחת עם סוכר, מוסיפים את הקינמון, הסודה לשתייה, את תערובת הדבש והמרגרינה. ממשיכים את פעולת המערבל במהירות בינונית ומוסיפים לסירוגין פעם את הקמת ופעם את הקפה נמס עד לסיום כל הכמות.
- ❖ מפסיקים את פעולת המערבל ומוסיפים ידנית את כוס האגוזים והצימוקים – אפשר לקמח אותם אם לא רוצים שהם ישקעו בתחתית.
- ❖ משמנים ומקמחים (רק בתחתית התבנית) סיר פלא או תבנית עגולה בקוטה 26 ס"מ, יוצקים את התערובת לתבנית ואופים בחום של 180 מעלות בערך 50 דקות ובודקים עם קיסם הננעץ בעוגה אם הוא יוצא יבש – העוגה מוכנה.

בהצלחה בהנאה וחג שמח!!!!

תנחומים

לד"ר בן-יקיר דוד *	- המכון להגנת הצומח	- על מות האם
למר טרייביש עידו *	- המחלקה לבנא"מ	- על מות האם
לגב' יהודה פאני *	- מרכז מחקר גילת	- על מות האב
לפרופ' מנדל צבי *	- המכון להגנת הצומח	- על מות האם
לד"ר צדקה תמי *	- המכון לטכנולוגיה	- על מות האב
למר רנה סעדיה *	- המכון להגנת הצומח	- על מות האב

עובדי המינהל והנהלת המינהל משתתפים בצערו של

חיים ישי

גמלאי המחלקה לבנא"מ

במות הרעיה

מ ז ל

גמלאית המכון למדעי הצמח

ומביעים תנחומים למשפחה